

Generaldirektören

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna
registrator@ei.se

2020-10-06

2017/2396
2017/2401

ANSÖKAN

Ansökan om nätkoncession för linje enligt ellagen för 300 kV likströmsförbindelsen Hansa PowerBridge – markkabel och sjökabel – mellan station Hurva i Hörby kommun till svensk territorialgräns i Östersjön utanför Ystad kommun.

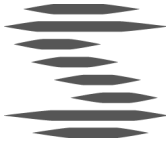
Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) ansöker om tillstånd att förlägga och driva en ny 300 kV-likströmsförbindelse mellan station Hurva i Hörby kommun, Skånes län, till svensk territorialgräns utanför Ystad kommun.

Bakgrund

Svenska kraftnät planerar tillsammans med den tyska transmissionsnätsoperatören (stamnätsoperatören) 50Hertz för en ny 700 MW likströmsförbindelse mellan Sverige och Tyskland. Elförbindelsen kallas Hansa PowerBridge.

I Svenska kraftnäts regeringsuppdrag ingår att främja en mer integrerad nordisk och europeisk marknad för el. Med Hansa PowerBridge stärks kopplingen mellan Norden och övriga Europa genom ökade möjligheter till elhandel vilket är projektets huvudsakliga drivkraft. Den ökade möjligheten till elhandel innebär att elsystemet kan drivas till en lägre kostnad. Detta då de effektivaste anläggningarna i ökad grad kan konkurrera ut ineffektiva när begränsningarna i överförings-systemet minskar.

Hansa PowerBridge bidrar till att trygga elförsörjningen av södra Sverige genom en ökad importkapacitet från Tyskland vid ansträngda förhållanden. Redan idag råder produktionsbrist av el i Sydsverige och behovet av att överföra el till landets södra regioner förstärks ytterligare av den kärnkraftsavveckling som planeras i både Ringhals och Oskarshamn. I ett längre perspektiv är elförbindelsen ännu viktigare i denna aspekt då samtliga svenska kärnkraftreaktorer förväntas vara avvecklade som senast några år efter 2040. Då förväntas importbehovet under ansträngda situationer vara mycket stort, exempelvis förväntas importbehovet till södra Sverige (elområde SE3 och SE4) under en normal vinter överstiga 15 GW vilket kan jämföras med dagens nivå om ca 7 GW.

Hansa PowerBridge är också viktig ur klimatsynpunkt. En stark integration mellan Europas stamnät är en förutsättning för att vi ska kunna nå EU:s klimatmål om att öka andelen förnybar elproduktion, som vindkraft och vattenkraft, och samtidigt minska beroendet av den fossilbaserade produktionen på kontinenten. Den ökade överföringskapaciteten mellan Sverige och Tyskland bidrar med klimatnytta genom att överskott av förnybar elproduktion i Norden kan exporteras och ersätta fossilbaserad produktion på kontinenten. Ökad import när det råder överskott på sol och vindkraft på kontinenten bidrar till att dessa överskott indirekt kan lagras i de nordiska vattenkraftsmagasinen och utnyttjas när det råder underskott istället för att använda ineffektiva fossila spetslastanläggningar.

En starkare koppling till kontinenten genom Hansa PowerBridge fyller därför en viktig funktion i strävan mot en hållbar och kostnadseffektiv europeisk elförsörjning samt bidrar till en tryggare elförsörjning i södra Sverige.

Projektets nyttor har vägts mot projektets negativa konsekvenser i en samhälls-ekonomisk analys. Analysen tar hänsyn till både faktorer som kan kvantifieras ekonomiskt såväl som faktorer som inte har kunnat värderas ekonomiskt.

De viktigaste ekonomiskt kvantifierade effekterna är elmarknadsnytta¹, projektkostnader och nätförluster. De viktigaste ej ekonomiskt kvantifierbara effekterna är ökad leveranssäkerhet samt lokal och global miljöpåverkan.

Analysen uppdateras inför viktiga beslutspunkter i planeringsprocessen allteftersom noggrannare uppskattningar av både nyttor och kostnader kan göras. Den samhällsekonomiska analysen visar att Hansa PowerBridge är ett samhälls-ekonomiskt lönsamt projekt, det vill säga att nyttovärdena är högre än kostnaderna.

Sträckning och tekniskt utförande

Hansa PowerBridge är en 300 kV likströmsförbindelse som planeras mellan station Hurva i Hörby kommun och svensk territorialgräns utanför Ystad kommun. Förbindelsens sträckning framgår av koncessionskarta som redovisas i Bilaga 1 Koncessionskarta.

Förbindelsen utförs tekniskt som en markkabel mellan station Hurva i Hörby kommun till landtagsningsplatsen vid skånska sydkusten i Ystad kommun och därefter som sjökabel till territorialgränsen.

En teknisk beskrivning redovisas i Bilaga 2 Teknisk beskrivning.

¹ de effektivitetsvinster som uppstår av ökad elhandelsmöjligheter

Samrådsprocessen

Eftersom förbindelsen är en likströmsförbindelse förlagd som mark- och sjökabel antas byggandet och driften, enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) 6 § 6 punkten, inte per automatik medföra en betydande miljöpåverkan. Svenska kraftnät har dock gjort bedömningen att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varför ett avgränsningssamråd har genomförts. Något undersökningssamråd har därmed inte genomförts.

Utöver länsstyrelse, tillsynsmyndighet och enskilda som är direkt berörda har samrådet genomförts med en vid krets av enskilda, och andra berörda sakägare, övriga statliga myndigheter, organisationer och berörd allmänhet. Samrådet genomfördes i två etapper. I en första etapp med flera utredningskorridorer och i en andra etapp med ett utbyggnadsförslag. Efter de två genomförda avgränsningssamråden genomfördes även två kompletterande samråd avseende en delsträcka till havs och en delsträcka på land. För en utförlig beskrivning av samrådsprocessen hänvisas till Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning, där samrådsredogörelserna ingår som underbilagor i Bilaga 4 Samrådsredogörelser.

Svenska kraftnät kontaktade under processens gång även Naturvårdsverket för att få svar på frågan om ett samråd enligt Esbokkonventionen behövs. Efter samråd med berörda länder meddelade Naturvårdsverket att det inte krävdes något samråd enligt Esbokkonventionen.

Alternativ

Genom hela utrednings- och samrådsprocessen har Svenska kraftnät arbetat för att hitta en lämplig utformning och lokalisering för elförbindelsen. En utförlig redovisning av utredda alternativ och huvudalternativet finns i miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 3 (Bilaga 3).

Nollalternativet är om Hansa PowerBridge inte byggs. Detta innebär att ingen ytterligare sammankoppling mellan Norden och övriga Europas elmarknader genomförs, vilket får till följd att möjligheten till en utökad elhandel som gör att elsystemet kan drivas till en lägre kostnad uteblir. Vidare försvåras övergången till ett kraftsystem baserat på förnybara väderberonde kraftslag som vind och solkraft eftersom denna övergång förutsätter att el kan överföras från områden med tillfälliga överskott till områden med tillfälliga underskott. Utan Hansa Power Bridge förväntas även elförsörjningstryggheten framförallt i södra Sverige försämras då förbindelsen ger möjlighet till import av el när det råder underskott av el t.ex. en kall vindstilla vinterdag. Nollalternativet innebär även en oförändrad situation lokalt på de allmänna och enskilda intressen som kommer att beröras av den planerade förbindelsen.

Huvudalternativet har valts med beaktande av tekniska, ekonomiska och miljömässiga aspekter men även utifrån inkomna synpunkter. Alternativet förordas av Svenska kraftnät, eftersom det bedöms ge minst intrång och påverkan i närområdet i kombination med erforderlig driftsäkerhet.

Miljökonsekvenser

Projektet har i betydande omfattning, vid överväganden och slutligt val av sträckning, beaktat förekomsten av skyddsvärda naturvärden och intressen. Med vald sträckning har påverkan på ett betydande antal sådana värden och intressen därmed helt kunnat undvikas. Vad gäller de värden och intressen som vald sträckning inte kan undvika att påverka så bedöms sådan påverkan bli begränsad, bl.a. med hänsyn till de skyddsåtgärder som Svenska kraftnät åtar sig att vidta. En utförlig redovisning av de bedömda miljökonsekvenserna och skyddsåtgärderna finns i Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning.

Tabell 1 Samlad bedömning av miljökonsekvenser.

	Bebyggelse och boendemiljö	Stads- och landskapsbild	Naturmiljö	Kulturmiljö	Rekreation och fritidsliv	Naturreсурshushållning	Mark och vatten	Infrastruktur och planförhållanden	Totalförsvaret
Land									
Sjö	-	-							

Konsekvens

- Mycket stora negativa konsekvenser
- Stora negativa konsekvenser
- Måttliga negativa konsekvenser
- Små-måttliga negativa konsekvenser
- Små negativa konsekvenser
- Obetydligt negativa konsekvenser
- Inga konsekvenser
- Obetydligt positiva konsekvenser
- Små positiva konsekvenser
- Små-måttliga positiva konsekvenser
- Måttliga positiva konsekvenser
- Stora positiva konsekvenser
- Mycket stora positiva konsekvenser

Sammantaget bedöms konsekvenserna av Hansa PowerBridge bli obetydliga till små negativa. Konsekvenserna bedöms bli så pass begränsade eftersom utbyggnadsförslaget till stor del och har utformats för att ta hänsyn till boendemiljö och bebyggelse, i största möjliga mån undviker skyddade områden eller andra områden med höga värden samt att skyddsåtgärder har beslutats.

Den påverkan som väntas uppstå för människor är tillfälliga och främst kopplat till byggskedet, och eventuella framtida reparationsåtgärder, då tillfälligt buller, avspärrningar och trafikomledningar uppstår. Planerad sträckning berör vare sig bostäder eller övriga byggnader inom 10 m från sträckningens centrumlinje och ingen tomtmark berörs. Det statistiska magnetfält som uppkommer kring en markförlagd likströmskabel är av samma typ som det jordmagnetiska fältet, och inga förhöjda magnetfält förväntas vid närliggande bostäder.

De hänsynsområden där små negativa konsekvenser bedöms uppstå, främst i byggskedet eller vid framtida reparationer, är naturmiljö, kulturmiljö och naturresurshållning på land, förhållanden på botten och i vatten till sjöss.

Miljöhänsyn

Entreprenaden kommer att utföras av erfarna entreprenörer som är väl förtrogna med arbeten av liknande slag. De ska också utföras med bästa möjliga teknik. Arbetena ska planeras så att konsekvenser i form av buller, begränsad framkomlighet etc. minimeras.

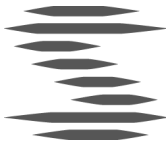
En redogörelse för hur projektet uppfyller de allmänna hänsynsreglerna redovisas nedan. Närmare detaljer och åtaganden framgår av Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning.

Kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken

Svenska kraftnät är ett statligt affärsverk med uppgift att förvalta Sveriges transmissionsnät (stamnät) för elkraft, som omfattar ledningar för 400 kV och 220 kV med stationer och utlandsförbindelser. Svenska kraftnät utvecklar transmissionsnätet och elmarknaden för att möta samhällets behov av en säker, miljövänlig och ekonomisk elförsörjning. Svenska kraftnät har över 600 anställda och ytterligare flera hundra personer sysselsätts på entreprenad för utbyggnad, drift och underhåll av transmissionsnätet runt om i landet. Svenska kraftnät har således god erfarenhet och kompetens på området, något som är värdefullt för att på bästa möjliga sätt kunna tillvarata miljöintressena vid förbindelsens anläggande. Svenska kraftnät ser till att medarbetarna har den kompetens som krävs för att kunna göra långsiktiga och hållbara bedömningar där miljöhänsyn är en viktig del av underlaget.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas bedömda konsekvenser för verksamhetens påverkan på omgivningen.

Svenska kraftnät har upprättat tekniska riktlinjer i form av Miljö- och hälsokrav i bygg- och anläggningsentreprenader samt underhållsentreprenader (TR 13). Detta dokument används vid upphandling och redovisar de krav som affärsverket ställer.

Krav finns bl.a. på att en miljöplan ska upprättas för entreprenaden och att miljöutbildning ska genomföras.

Försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken

De försiktighetsmått och skyddsåtgärder som kommer att vidtas i projektet framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Noggranna utredningar och inventeringar har gjorts för att få bästa möjliga beslutsunderlag. Svenska kraftnät iakttar försiktighet avseende påverkan på miljö och hälsa och använder sig av bästa möjliga teknik vid byggande och underhåll av förbindelsen. Exempel redovisas nedan.

Svenska kraftnäts miljöpolicy redovisas i Bilaga 3 Miljökonsekvensbeskrivning.

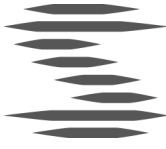
- > De skyddsåtgärder som föreslås framgår av miljökonsekvensbeskrivningen. Föreslagna skyddsåtgärder för speciellt skyddade områden beskrivs också i ansökningar om tillstånd och dispenser.
- > Vid upplag av utrustning eller annat material där risk för att läckage till omgivningen kan ske ska åtgärder vidtas för att förhindra detta.
- > Om det finns anledning att misstänka förekomst av föroreningar ska anmälan göras till tillsynsmyndighet.
- > Om fornlämningar påträffas under grävning eller annat arbete, avbryts arbetet omedelbart enligt bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturmiljölagen (1988:950). Den som leder arbetet gör en anmälan snarast till länsstyrelsen om att en fornlämning har påträffats.
- > Miljöanpassade, biologiskt nedbrytbara smörj- och hydrauloljor samt propylenglykol ska användas till fordon och maskiner.

Produktvalsprincipen i 2 kap. 4 § miljöbalken

Vid underhåll av elförbindelser och reparationer undviker Svenska kraftnät så långt som möjligt att använda kemiska produkter som kan medföra risk för människors hälsa och miljön.

Svenska kraftnäts anläggningar innehåller många olika material och ämnen - en del av dem är miljöfarliga. Verket arbetar aktivt för att minska utsläppen av sådana ämnen. Exempelvis genomför vi årligen åtgärder för att minimera utsläppen av växthusgasen svavelhexafluorid (SF₆) från brytare och gasisolerade ställverk (gasisolerat ställverk byggs inte inom ramen för program Hansa PowerBridge).

I tidigare nämnda tekniska riktlinjer (TR 13) anges ämnen och material som inte får användas eller som bör undvikas. Hit hör utrustning som innehåller mätbara halter av PCB.

Entreprenörer som genomför inköp av material och utrustning ska säkerställa att leverantören lämnar information om denna i samband med försäljningen t.ex. via miljövarudeklaration.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen i 2 kap. 5 § miljöbalken

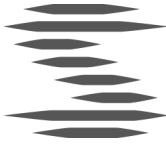
Ett av Svenska kraftnäts uppdrag är att erbjuda säker, effektiv och miljöanpassad överföring av el på transmissionsnätet. Förbindelsen Hansa PowerBridge förbättrar förutsättningarna för en nordisk och europeisk marknad för el samt bidrar till att nå EU:s klimatmål om att öka andelen förnybar elproduktion och samtidigt minska beroendet av fossilbaserad produktion på kontinenten. Detta innebär att förbindelsen är en viktig funktion i strävan mot en hållbar och kostnadseffektiv europeisk elförsörjning samtidigt som den bidrar till en tryggare elförsörjning i södra Sverige. Förnybar energi från Sverige kan, när överskott finns, exporteras och ersätta el från fossila källor. På samma sätt minskar Sveriges behov av att ha egna energireserver när driftsäkra anslutningar finns till omvärlden. Ovan, under rubriken ”produktvalsprincipen i 2 kap. 4 § miljöbalken”, framgår att Svenska kraftnät arbetar för att minska mängden skadliga ämnen i material och produkter. I tidigare nämnda tekniska riktlinje TR 13 beskrivs hur Svenska kraftnät arbetar med rivning, avfall och återställande av mark.

Lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken

Vid genomförda samråd och arbetet med att ta fram miljökonsekvens-beskrivningen gjordes omfattande inventeringar, utredningar och undersökningar samt avväganden avseende lämplig placering av förbindelsen varpå den sökta sträckningen befanns vara den bästa. Svenska kraftnät anser att den sökta sträckningen är lämplig med hänsyn till att ändamålet med förbindelsen ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. En elförbindelse innebär intrång och olägenheter bl.a. i form av ingrepp i natur- och kulturmiljön. Samtidigt är utbyggnaden av transmissionsnätet i Sverige ett angeläget allmänt intresse och den aktuella förbindelsen är en sådan anläggning för energidistribution som beskrivs i 3 kap. 8 § miljöbalken. De ingrepp som sker i naturmiljön blir, med beaktande av de skyddsåtgärder som föreslås, inte större än vad som kan accepteras med hänsyn till intresset av att bygga förbindelsen. Samråd har genomförts med länsstyrelsen, övriga statliga myndigheter, tillsynsmyndigheter och enskilda som är direkt berörda samt med organisationer och berörd allmänhet avseende den föreslagna sträckningen.

Ansvar för skadad miljö i 2 kap. 8 § miljöbalken

Svenska kraftnät är som verksamhetsutövare ansvarig för förbindelsens drift och underhåll samt för att avhjälpa de eventuella skador som anläggningen orsakar i miljön. Inom Svenska kraftnäts organisation finns, som framgått av denna

ansökan, betydande erfarenhet av elöverföring och de miljömässiga frågor som kan uppstå i samband med eventuella olyckor och tillbud.

I de tidigare nämnda tekniska riktlinjerna (TR 13) anges att entreprenören ska upprätta en skriftlig nödlägesplan för akuta händelser och kommunicera den till personal och underentreprenörer.

Svenska kraftnäts projektledare/underhållsingenjör ska omedelbart informeras vid olyckor eller tillbud som kan ge upphov till miljöpåverkan. Olyckor eller tillbud rapporteras, dokumenteras och följs upp i Svenska kraftnäts avvikelshanteringssystem ENIA.

Aktuell tillsynsmyndighet ska alltid informeras vid händelse som kan ge upphov till miljöpåverkan.

Entreprenören ansvarar för att lämplig saneringsutrustning finns att tillgå vid arbetsplatsen, i alla arbetsmaskiner samt i andra fordon där behov finns. Entreprenören ansvarar även för att sanering utförs. Vid större haveri sker återställande av mark i samråd med tillsynsmyndighet.

Skador som kan uppkomma under byggskedet, exempelvis avgrävda dräneringsrör och uppgrävda vägar, återställs.

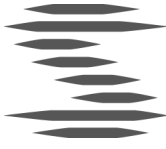
Planförhållanden

Enligt 2 kap. 8 § ellagen får en nätkoncession för linje inte strida mot någon detaljplan eller områdesbestämmelse.

Föreslagen sträckning för förbindelsen berör gällande detaljplaner men står inte i strid med någon av dessa, detta har stämts av i samråd med berörda kommuner.

Parallella prövningar

Svenska kraftnät vill upplysa Regeringen och Energimarknadsinspektionen om att en ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken kommer att lämnas in till mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt under oktober månad. Även ansökan om Natura 2000-tillstånd inom Sydvästskånes utsjövatten (SEO430187) samt verksamhet inom strandskyddat området vid kusten söks samlat hos mark- och miljödomstolen i enlighet med 7 kap. 29 b § andra stycket samt 7 kap. 18 b § miljöbalken.

Berörda fastigheter

Den planerade förbindelsen kommer att beröra fastigheter i tre kommuner (Hörby, Sjöbo och Ystad) i Skåne län. Förteckning över samtliga berörda fastigheter samt innehavare av särskild rätt redovisas i Bilaga 4 Förteckning över berörda sakägare.

Arbetet med att teckna markupplåtelseavtal för den nya förbindelsen kommer att påbörjas när beslut om koncession har meddelats. Markupplåtelseavtalen kommer att läggas till grund för upplåtelse av ledningsrätt vid förrättning enligt ledningsrättslagen. I de fall avtal inte kan träffas kommer frågan om förtida tillträde till marken att tas upp i förrättningen.

Av de 117 fastigheterna längs med sträckan som är aktuella för förundersökningar har Svenska kraftnät överenskommelser om tillträde till mark för förundersökningar med ca 75 % av fastighetsägarna och har fått tillstånd från länsstyrelsen eller regeringen för ca 25 %.

Berörda nätkoncessioner för område

E.ON Energidistribution AB, Krafringen Nät AB, Sjöbo Elnät AB och Ystad Energi AB har områdeskoncession i det aktuella området.

Tidplan och kostnader

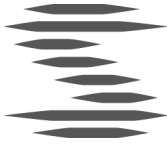
Från det att nätkoncession och övriga tillstånd meddelas beräknar Svenska kraftnät att upphandlingen av entreprenaderna tar cirka ett och ett halvt år och att byggnationen sedan pågår mellan år 2024 och 2026. Enligt gällande tidplan bör arbeten med förbindelsen påbörjas under år 2024 för att klara beräknad drifttagning vid år 2026/2027.

Kostnaden för förbindelsen beräknas uppgå till ca 7,2 miljarder kronor, varav Svenska kraftnäts del uppgår till 3,6 miljarder.

Övrigt

Nätkoncession söks för att gälla tills vidare.

Till ansökan bifogas bilagor enligt nedan angivna förteckning. Beträffande behörighetshandlingar, organisationsplan, årsredovisning m.fl. handlingar hänvisas till motsvarande handlingar i redan ingivna ärenden och till Svenska kraftnäts webbsida www.svk.se. Om Energimarknadsinspektionen eller Regeringen önskar att dessa handlingar inges i original emotses besked härom.

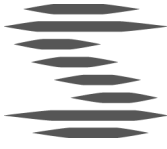

Beslut om denna ansökan har fattats av generaldirektör Lotta Medelius-Bredhe efter föredragning av Sofie Bydell. I ärendets slutliga handläggning har även enhetschefen Katarina Larsson och avdelningschefen Magnus Lindholm deltagit.

Sundbyberg, dag som ovan

Lotta Medelius-Bredhe

Sofie Bydell

Bilagor

1. Koncessionskarta
2. Teknisk beskrivning
3. Miljökonsekvensbeskrivning
4. Förteckning över berörda sakägare

Övrigt

Förteckning över sakägare (xls)

Ledningssträckning (shp)